

Skipulagsstofnun
Borgartún 7b
105 REYKJAVÍK

Garðabær, 27.9.2022
Málsnúmer: 202209-0001
SS

Efni: Umsögn um matsskyldu efnistöku í Breiðárnámu.

Vísað er í tölvupóst frá Skipulagsstofnun, dags. 31. ágúst 2022, þar sem óskað er eftir umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands um hvort framkvæmd Vegagerðarinnar á frekari efnistöku úr námu við Breiðárlón í Vatnajökulþjóðgarði eigi að vera háð mati á umhverfisáhrifum skv. ákvæðum laga nr. 111/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

Náttúrufræðistofnun hefur farið yfir greinargerð um tilkynnta framkvæmd og vill koma eftirfarandi athugasemdum á framfæri:

Um er að ræða framkvæmd á stækkun Breiðárnámu en efnistaka úr henni hófst árið 2003. Heildarefnisvinnsla úr námunni hingað til er um 71.000 rúmmetrar. Allt efni hefur verið nýtt til uppbyggingar og viðhalds á rofvörnum í og við farveg Jökulsár á Breiðamerkursandi. Ljóst er að umtalsverð þörf er á frekari efni fyrir rofvarnir og tilkynningin gerir ráð fyrir að það efni verði allt sótt áfram í Breiðárnámu, og það allt að 200.000 rúmmetra af bergi á næstu 15-20 árum.

Breiðárnáma (náma E-63) er innan marka Vatnajökulþjóðgarðs sem veitir leyfi fyrir efnistöku. Að mati Náttúrufræðistofnunar er óheppilegt að stórfelld efnistaka fari fram innan marka þjóðgarðsins og því þurfi að vera góður rökstuðningur fyrir því að ekki sé leitað í önnur efnistökusvæði utan þjóðgarðsins.

Fram kemur að gabbróinnskotið norðan Breiðárlóns sé besta efnið í næsta nágrenni Breiðamerkurlóns. Gabbró er fremur sjaldgæf bergtegund á Íslandi og því með töluvert verndargildi en það fellur þó ekki undir jarðmyndanir sem ber að vernda skv. 61. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd. Í úttekt á eiginleikum bergsins í námunni hefur komið fram að vegna ummyndunar sé veðrunarþol þess veiklað en að það geri ekki að sök þegar grjótið er á kafi í sjó eða vatni. Fram kemur að næsta mögulega grjótnám sé við Kolgrímu í Suðursveit, sem sé einnig innan marka Vatnajökulþjóðgarðs, á lítt röskuðu svæði og í 43 km fjarlægð. Fjalla hefði mátt betur um í greinargerðinni hvort fleiri efnistökusvæði í styttri fjarlægð frá Jökulsá á Breiðamerkursandi hafi verið metin.

Áhrif efnistökkunnar verða fyrst og fremst á jarðminjar og landslag. Ásýndaráhrif efnistökkunnar eru þó lítil þar sem ekki sést til námunnar frá Jökulsárlóni né Hringvegi. Göngufólk og aðrir ferðalangar á ferð í næsta nágrenni Breiðárlóns verða þó óneitanlega námunnar vör. Samkvæmt upplýsingum frá Vatnajökulþjóðgarði eru þó fáir á ferli á þessu svæði.

Í ljósi þessa telur Náttúrufræðistofnun að áframhaldandi efnistaka í Breiðárnámu sé viðunandi kostur til að afla efnis fyrir rofvarnir fyrst engir betri kostir eru fyrir hendi. Þótt stækkun námunnar muni fela í sér umtalsvert rask innan verndarsvæðis er það heppilegra en að opna

nýtt efnistökusvæði. Fram kemur að nánan lendi í 1. Verndargildisflokki skv. flokkun Vegagerðarinnar. Mikilvægt er að það endurspeglit í verklagi framkvæmdar og að hönnun, frágangur og eftirlit tryggi að neikvæð áhrif efnistökkunnar verði eins lítil og mögulegt er. Umfjöllun um framkvæmdina, umhverfisáhrif hennar og mikilvægar mótvægisáðgerðir eru ítarlegar í greinargerðinni. Í ljósi ofangreindra atriða telur Náttúrufræðistofnun ekki þörf á að framkvæmdin fari í mat á umhverfisáhrifum.

Virðingarfyllst,

Snorri Sigurðsson
Sviðsstjóri náttúruverndarsviðs

